

Sygn. akt II UK 194/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku H. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w W.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 23 stycznia 2020 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 stycznia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 19 stycznia 2018 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z wniosku H. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w W. – oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 22 lutego 2016 r., sygn. akt VII U (...), w którym Sąd Okręgowy zmienił odmowną decyzję

organu rentowego z dnia 12 czerwca 2014 r., znak: (...), w ten sposób, że przyznał H. S. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 16 lutego 2014 r. do 15 lutego 2016 r.

Sąd drugiej instancji podzielił i przyjął za własną podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku, zgodnie z którą odwołujący się w okresie od 19 lutego 2013 r. do 30 czerwca 2013 r. (łącznie 132 dni) pobierał zasiłek chorobowy. Organ rentowy przyznał mu również prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 20 sierpnia 2013 r. do 17 listopada 2013 r. W dniu 2 kwietnia 2014 r. H. S. złożył wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji ustalono – na podstawie opinii powołanych w sprawie biegłych lekarzy, że odwołujący się jest częściowo niezdolny do pracy od 16 lutego 2014 r. na dwa lata.

Sąd Apelacyjny – dzieląc ocenę prawną zaskarżonego wyroku – stwierdził, że ubezpieczony jest niezdolny do pracy na okres dwóch lat. Schorzenia stwierdzone u odwołującego się czynią go częściowo niezdolnym do pracy, bowiem nie może on wykonywać głównie ciężkiej i średnio-ciężkiej pracy fizycznej. Przepis art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS rozróżnia dwa stopnie niezdolności do pracy - całkowitą i częściową. W sytuacji, gdy odwołujący się nie może wykonywać ciężkiej i średnio-ciężkiej pracy fizycznej należy uznać, że w znacznym stopniu utracił on zdolność do pracy zgodnej z poziomem kwalifikacji. W związku z tym przysługuje mu prawo do spornego świadczenia rentowego.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył skargą kasacyjną w zakresie daty początkowej przyznania ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W skardze – opartej na pierwszej podstawie kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) – zarzucono błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.) przez przyznanie odwołującemu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 16 lutego 2014 r. (od daty powstania częściowej niezdolności), podczas gdy wniosek będący podstawą do wydania zaskarżonej decyzji został złożony przez ubezpieczonego w dniu 2 kwietnia 2014 r.,

a co za tym idzie, stosownie do zaskarżonego przepisu, najwcześniejszą datą przyznania świadczenia jest dzień 1 kwietnia 2014 r.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części i orzeczenie co do istoty sprawy przez przyznanie H. S. prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1 kwietnia 2014 r. do dnia 15 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W myśl art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Unormowanie to modyfikuje art. 100 ust. 1 i 2 cytowanej ustawy - prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, z zastrzeżeniem ust. 2. Jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie przepisów Kodeksu pracy, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty szkoleniowej powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, świadczenia lub wynagrodzenia.

W tym kontekście obowiązkiem Sądu, który przyznaje odwołującemu się prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy jest precyzyjne ustalenie nie tylko daty początkowej powstania niezdolności do pracy, ale także ustalenie (sprawdzenie) z urzędu na podstawie art. 100 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - daty wypłacania ubezpieczonemu świadczenia rehabilitacyjnego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wypłacanego na podstawie przepisów Kodeksu pracy.

Ustalenia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego są w tym zakresie niepełne. Nie ustalono, gdzie wnioskodawca był zatrudniony w okresie, gdy otrzymywał zasiłek chorobowy okresie od 19 lutego 2013 r. do 30 czerwca 2013 r., a także nie ustalono precyzyjnie okoliczności przyznania świadczenia rehabilitacyjnego, w tym - daty końcowej otrzymywania świadczenia

rehabilitacyjnego lub wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wypłacanego na podstawie przepisów Kodeksu pracy.

W aktach rentowych znajduje się wniosek H. S. z dnia 13 stycznia 2014 r. o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Znajdująca się w aktach rentowych decyzja ZUS z dnia 6 listopada 2013 r. wskazuje, że na podstawie tego wniosku przyznano wnioskodawcy prawo do świadczenia rehabilitacyjnego od dnia 16 lutego 2014 r. do 16 maja 2014 r. (we wcześniejszej decyzji przedłużono prawo do świadczenia rehabilitacyjnego do 15 lutego 2014 r.). Na podstawie tego samego wniosku z dnia 13 stycznia 2014 r. ZUS w decyzji z dnia 8 kwietnia 2014 r. odmówił wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Z opinii biegłych lekarzy, które Sąd zaakceptował wynika, że ubezpieczony był w dalszym ciągu niezdolny do pracy po zakończeniu pobierania świadczenia rehabilitacyjnego 15 lutego 2014 r. – przez okres dwóch lat.

W ocenie Sądu Najwyższego, w sytuacji istnienia ciągłej niezdolności do pracy, gdy po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonego o przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, organ rentowy przyznaje wnioskodawcy prawo do świadczenia rehabilitacyjnego, renta z tytułu niezdolności do pracy powinna być przyznana następnego dnia po zakończeniu pobierania świadczenia rehabilitacyjnego lub wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wypłacanego na podstawie przepisów Kodeksu pracy (art. 57 ust. 1 w związku z art. 100 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Ad casum najwcześniejszą datą przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy mogłoby być 17 maja 2014 r. (organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do świadczenia rehabilitacyjnego do 16 maja 2014 r.). Okoliczności te wymagają zweryfikowania.

W tym aspekcie zwrócić również można uwagę na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 września 2019 r., SK 31/16, OTK-A 2019/53, stwierdzający, że art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim - w sytuacji, gdy wniosek o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy został złożony przez ubezpieczonego w następstwie odmowy przyznania mu innego świadczenia,

związanego z czasową niesprawnością organizmu, ze względu na ustaloną niezdolność do pracy uprawniającą do przyznania renty w trybie art. 57 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - termin początkowy wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy określa na miesiąc, w którym złożono wniosek o jej przyznanie, a nie na miesiąc, w którym złożono wniosek o przyznanie innego świadczenia, jest niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W ocenie Trybunału, skutkiem tego wyroku nie jest utrata mocy obowiązującej przez art. 129 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej, a tylko wyeliminowanie zakresu tego przepisu, który został wskazany w sentencji orzeczenia Trybunału jako niekonstytucyjny. Tym samym Zakład Ubezpieczeń Społecznych - przy określaniu terminu początkowego wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy - obowiązany będzie przyjąć miesiąc, w którym ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie innego świadczenia, a został on załatwiony odmownie z uwagi na stwierdzoną u ubezpieczonego niezdolność do pracy, kwalifikującą do przyznania mu renty na zasadzie art. 57 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej.

Mając na względzie niedostatecznie ustalony stan faktyczny w istotnej dla subsumpcji prawa materialnego kwestii, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.